

system is proposed, that aims to manufacture the economic benefits and to recreate the environment.

Key words: *bioeconomic system, biosphere, production resources, globalization, ecological charges, ecology, ecological and economic balance, economy, economic losses, macroeconomic indicators, natural environment, natural resources.*

УДК 331.101.38

Ткачук В.В.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки підприємства

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

м. Кам'янець-Подільський

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кардинальні зміни що проходять аграрному секторі, викликані цілим рядом економічних факторів та інноваційних елементів вимагають чіткої стратегічної мети орієнтованої на результат, якому буде підпорядковано весь процес здійснення послідовних операцій і лише поетапне та точне їх виконання дасть можливість досягти запланованого результату.

Ключові слова: *організаційно-економічний механізм, зміни, інновації, стратегія розвитку, концепція розвитку.*

Постановка проблеми. Алгоритм розвитку української аграрної економіки вимагає активізації інноваційної діяльності та переходу на інноваційну модель, як у теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки інноваційний шлях розвитку економіки є невід'ємною частиною загальносвітового науково-технічного прогресу в умовах глобалізації нашої держави.

Формування організаційно-економічного механізму інноваційної моделі розвитку аграрних підприємств потребує ретельного вивчення різних об'єктів та явищ складного і багатопланового механізму, що поєднує інвестиційну, фінансово-кредитну політику, удосконалення організації праці та виробництва, поява нових інноваційних технологій, розробок, зразків.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Тема організаційно-економічного механізму розвитку аграрного сектору економіки, формування стратегій, тактики здійснення цих операцій є досить актуальною в період реорганізації, розвитку, становлення всеосяжних

інноваційних технологій та механізмів діяльності. Дана тема досліджувалася багатьма вченими-економістами, зокрема В.П. Галушком, І.М. Герасименком, О.Д. Гудзинським, А.Д. Дібровою, Й.С. Завадським, М.Й. Маліком, М.М. Мартиненком, М.П. Сободем, І.М. Цимбалюком, та зарубіжних науковців – Дж. Стігліц, Дж. Сакс, Гж. Колодко та ін. Проте не дивлячись на те, що в економічній літературі зібраний цінний досвід у питаннях, які стосуються різних методів розвитку інноваційної діяльності аграрних підприємств, єдиного прийняттого підходу для створення дієвого механізму досі не знайдено.

Постановка цілей статті. Основною метою статті є обґрунтування доцільності стимулювання інноваційних змін, узагальнення і доповнення теоретично-методологічних положень та розробка методичних підходів до формування концепцій організаційно-економічного механізму розвитку аграрного підприємства, на базі інноваційної політики та розробки рекомендацій для їх впровадження в практику господарювання..

Виклад основного матеріалу. Досвід ряду підприємств чи країн які досягли потужного економічного розвитку показує, що саме здатність їх до технологічних змін, спроможність суспільства опанувати та використати знання, вміння, досвід є визначальною ознакою його спроможності до соціально-економічного добробуту на основі інноваційного піднесення.

Сприяти усі цим процесам можливо лише через розвиток системи організаційно-економічних механізмів підприємства, що є результатом дії поєднання внутрішніх і зовнішніх чинників функціонування та розвитку підприємства, в якому відображається складна система різноманітних економічних відносин. Разом з тим, зі свого якісного боку, він виступає і визначальним фактором успішності цього підприємства, будучи інструментом досягнення поставленої мети

Також, як свідчать дослідження наукових джерел і практика господарювання, незважаючи на порівняно широку вживаність терміну «організаційно-економічний механізм», існує проблема щодо формування дієвого та універсального способу його стимулювання. Тому, на основі аналізу та конкретизації процесів перетворення наукових знань на інновації, спробуємо з'ясувати дію організаційно-економічного механізму як сукупності взаємопов'язаних елементів інноваційної системи [2].

На нашу думку, організаційно-економічний механізм управління аграрним підприємством є складовою господарського механізму, яка представляє собою систему організаційних та економічних методів забезпечення взаємодії організаційних, виробничих, фінансово-економічних процесів на всіх рівнях управління, що сприяє збільшенню конкурентних переваг, реалізує взаємодію керуючої і керованої підсистем і представляє собою сукупність економічних методів і важелів,

організаційної структури управління, форм і методів впливу на діяльність економічної системи, орієнтованих на суспільні потреби та ефективності діяльності підприємства в цілому. Основною функцією даного механізму є реалізація процесу розробки, прийняття і виконання управлінських рішень, спрямованих на досягнення поставленої мети підприємства, об'єктом впливу організаційно-економічного механізму є потенціал підприємства, а кінцевою метою його функціонування – досягнення ефективних результатів діяльності підприємства.

При вивченні змісту «господарський механізм», більшість вчених розглядають ширше, ніж «економічний механізм господарювання», який є складовою його частиною. Так, професор Й.С. Завадський складовим елементом «господарського механізму» вважає «економічний механізм». Останній, на його думку, включає економічні інструменти та важелі. До інструментів економічного механізму, як відомо, відносяться ціни, заробітна плата, податки, орендна плата, тарифи та інші економічні категорії і важелі державного управління. Економічні важелі включають: планування, економічне стимулювання, розподіл прибутку, використання фондів, умови господарювання, ціни, нормативи власних оборотних коштів і іншого [3].

Подібний зміст вищевказаних досліджуваних нами термінів міститься і в інших роботах українських та зарубіжних вчених. При цьому зазначені автори досліджують зміст цих понять в контексті управління державою національним господарством, макроекономікою, а не окремими підприємствами на рівні органів управління самих підприємств [2, 3, 5].

На тлі вищевикладеного зупинимося на понятті «організаційно-економічний механізм». Зміст цього поняття також не має єдиного тлумачення, але у світлі вищевикладеного все ж розуміється вужче, ніж «господарський механізм». Усталеними є ключові поняття змісту «організаційно-економічний механізм», тому варто відзначити головні і змістовні характеристики цього поняття.

Організаційно-економічний механізм виступає базовим компонентом системи господарювання період розвитку підприємства зокрема, або національного господарства будь-якої країни в цілісності.

І також, організаційно-економічний механізм являє сукупність двох різнорідних, але взаємопов'язаних, нероздільних та взаємодоповнювальних складових – організаційної складової та економічного компонента.

Тому узагальнюючи «організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності» можна сформулювати як взаємопов'язану сукупність економічних відносин, принципів, методів і форм організації створення, промислового впровадження та комерціалізації нововведень [1].

Організаційно-економічний механізм не існує в якості замкненої

системи, а лише як динамічна і відкрита система, що враховує сукупність внутрішніх і зовнішніх факторів, тому що і підприємство, і його інноваційна діяльність може гальмуватися чи обмежуватися різними впливами і факторами.

До основних принципів побудови організаційно-економічного механізму підприємства аграрного сектору на інноваційних умовах, слід віднести: децентралізація, комплексність, системність, гнучкість, відкритість, стабільність, спадкоємність, інноваційна спрямованість, адекватності соціально-економічній ситуації.

Поряд із загальними принципами і формами організації виробничого процесу в конкретних умовах функціонування підприємства слід враховувати особливості спеціалізації агропідприємства рослинницького чи тваринницького напрямку:

- тісний економіко-виробничий взаємозв'язок виробника сільськогосподарської продукції, як правило сировини з підприємством що переробляє цю продукцію, в результаті виникає залежність переробних підприємств від виробників сировини;

- високі витрати на заготівлю сільськогосподарської продукції, що викликано специфікою зберігання, переробки, транспортування;

- сезонність та масовість виробництва, особливо для рослинницької галузі;

- використання специфічної сировини, яка має характер швидкого псування або специфіки вирощування, особливо це стосується інноваційних продуктів;

- урахування в виготовленні сировини, крім кількісних показників, ще і якісних характеристик, де в остання роки проходить радикальна зміна стандартів орієнтуючись на світові ринки;

- специфіка виробничої структури, а саме безперервність і відносно невелика тривалість виробничого процесу;

- виробництво продукції послідовною обробкою сировини відповідно технологічних фаз, стадій із суворим дотриманням рецептурного режиму.

Для підвищення ефективності виробництва необхідні:

- формування ефективного організаційно-управлінського рівня підприємства та технічного оснащення виробництва по принципу інноваційної політики;

- ефективна та систематизована організація заготівельної діяльності на підприємствах, в тісній співпраці виробника сировини та переробника, яка повинна ґрунтуватись на взаємодовірі, взаєморозумінні з далекоглядними планами;

- збільшення випуску якісної продукції за рахунок ефективнішого використання робочих машин, устаткування, ефективних технологій світового передового досвіду з елементами адаптації їх до вимог окремого виробничого процесу;

–формування принципів економії і раціонального використання матеріальних ресурсів та підвищення рівня технологічних процесів виробництва;

– підвищення рівня ефективності технології процесу управління та обслуговування виробництва з ефективним механізмом контролю як виробничих так і управлінських показників.

На сучасному етапі економічного розвитку підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств можливе за умов впровадження інноваційних технологій виробництва, розвитку інтеграційних процесів, залучення інвестицій для модифікації технологічного обладнання, використання математичних методів та інформаційних технологій в процесі прийняття управлінських рішень.

За підсумками результатів дослідження всі елементи організаційно-економічного механізму розвитку інноваційної діяльності аграрних підприємств можна об'єднати в наступні елементи, що в свою чергу сформуують цілісний алгоритм послідовності дій.

На першому етапі сформулювати цілі та теоретичні і методологічні основи організаційно-економічного механізму інновацій, з детальним узгодженням стратегії розвитку аграрного виробництва і інноваційної діяльності на підприємстві згідно наявного інноваційного потенціалу та оцінка сучасного стану аграрного виробництва.

На другому етапі відобразити основні елементи організаційно-економічного механізму регулювання інноваційної діяльності, а також реформування аграрних підприємств (або виробничого процесу) як основної передумови сприйняття інноваційних процесів на підприємстві та, зокрема, у виробничій діяльності з детальним відображенням системи нових технологій виробничого процесу які будуть зрозумілі керівництву так і безпосередньо і працівникам .

На останньому третьому етапі, основні напрямки активізації організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємства. В сукупності усі три блоки складають систему елементів організаційно-економічного механізму, які повинні забезпечити взаємне поєднання інноваційного процесу в напрямку розробки та впровадження науково-технологічних інновацій у системі аграрного виробництва.

Впровадження побудованих за такою схемою організаційно-економічних механізмів розвитку інноваційної діяльності вітчизняних підприємств аграрного сектору в кінцевому підсумку повинно привести до забезпечення стабільності економічного розвитку як на рівні галузі, так і на рівні країни.

Висновок. Отже, динаміка світових тенденцій спонукає Україну до вироблення відповідної інноваційної політики в аграрному секторі, без якої неможливий поступальний розвиток економіки держави в цілому, оскільки агропромислове виробництво відіграє відчутну роль в національній економіці.

Організаційно-економічний механізм підприємства аграрної

промисловості слід розглядати як складу систему, що включає підсистеми прогнозування і планування розвитку, мотивації, організації, інформаційного забезпечення. Формування дієвого організаційно-економічного механізму сприятиме вирішенню однієї з найважливіших проблем сучасного господарювання – підвищення конкурентоспроможності українського аграрного сектору в цілому. як єдиної цілісної системи.

Отже, втілення в життя організаційно-економічного механізму інноваційної моделі розвитку економіки вимагає дослідження, або складного і багатопланового пошуку основних елементів розвитку. Системи науково-технічних пріоритетів і економічних планів держави, які мають ґрунтуватися не тільки на зусиллях використання наявного науково-технічного та економічного потенціалів, а також на максимальній інтеграції до світового контексту науково-технічного розвитку.

На підставі проведеного теоретико-методологічного аналізу уточнено сутність організаційно-економічного механізму інноваційного процесу, підтверджено його складність та багатогранність, що характеризують сукупність форм, методів, елементів, способів взаємодії та важелів стимулювання, спрямованих на досягнення стратегічної мети інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору економіки .

Список використаних джерел

1. Ансоффа И. Новая корпоративная стратегия / Ансофф И. – СПб.: ПИТЕР, 1999.-415 с.
2. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навчальний посібник /В.О. Васеленко.- К.: ЦУЛ, 2003-428 с.
3. Завадський Й.С. Менеджмент: Management.- Т. 1.- Вид. 2-е./ Й.С. Завадський.- К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998.- 546 с.
4. Гудзинский О.Д. Державна політика інноваційного розвитку економіки /О.Д. Гудзинський // Інвестиції: практика та досвід – № 18. – 2010 – С. 98-102.
5. Контроль в системі стратегічного управління підприємствами (теоретико-методологічні аспекти): монографія [Гудзинський О.Д., Судомир С.М., Аксентюк М.М., Пилепенко О.С.].-К.: Аграр Медіа, 2011.-325 с.

Summary. *Fundamental changes are that the agricultural sector caused by a number of economic factors and innovative elements require a clear strategic objective focused on results, which will be subject to the implementation of all the successive operations and only gradual and precise execution will enable them to achieve the intended result.*

Keywords: *organizational and economic mechanism, change, innovation, strategy development, concept development.*